

Postulaty Krajowej Rady Forów Skarbników JST działającej przy FRDL w zakresie zmian w finansowaniu zadań oświatowych:

OGÓLNE

1. Zwiększenie kwoty części oświatowej subwencji ogólnej w uchwalanych ustawach budżetowych.

Zahamowanie niebezpiecznego trendu jakim jest spadek pokrycia wydatków bieżących w oświacie subwencją. Konieczność pokrywania tych wydatków z dochodów własnych samorządów, negatywnie odbija się na realizacji pozostałych zadań publicznych, do których samorzady zostały powołane.

2. Zmiana sposobu naliczania subwencji – stworzenie algorytmu, który uwzględniłby ilość i wielkość oddziałów szkolnych.

Postulat często wysuwany przez mniejsze samorzady, które utrzymują placówki oświatowe z małą liczbą uczniów. Koszty utrzymania infrastruktury są stałe bez względu na liczbę uczniów, jak również koszty zatrudnienia nauczycieli gwarantowane ustawą Karta nauczyciela. Problem, głównie ze względu na niż demograficzny, dotyka również co raz większą liczbę tych większych JST, gdzie może oddziały są nadal tak samo liczne, ale jest ich mniej w placówkach.

3. Rzetelne wyliczanie kosztów po stronie JST i obowiązek rekompensaty przy wprowadzaniu zmian legislacyjnych.

W ocenie wielu samorządów, chociażby ostatnia podwyżka wynagrodzeń nauczycieli nie została pokryta w całości wzrostem subwencji.

4. Zmiana przepisów dotyczących dyrektora placówki oświatowej odnośnie braku możliwości prowadzenia przez niego zajęć lekcyjnych.

Efektywność zarządzania placówką oświatową ma ogromne przełożenie na koszty jej prowadzenia – szczególnie wynagrodzenia. Dyrektor, który nie będzie zainteresowany sam jako nauczyciel godzinami lekcyjnymi, będzie efektywniej układał arkusz organizacyjny szkoły.

5. Możliwość rozliczania wydatków na uczniów niepełnosprawnych na wydatki wspólne – żeby plan z metryczki nie musiał być wydzielany.

Powrót do pierwotnej idei subwencji, która w swoim założeniu może być przeznaczana na dowolne wydatki. Obecna formuła, gdzie istnieje obowiązek wydzielania środków z subwencji na uczniów niepełnosprawnych, powoduje, że nabiera ona charakteru bardziej dotacji, która podlega rozliczeniu.

6. Doprecyzowanie przepisów w zakresie dożywiania – definicja jadłodajni, stołówki czy cateringu.

Określenie, co należy rozumieć pod pojęciem jadłodajni, stołówki i cateringu, pozwoli jednoznacznie wskazać, jakie koszty w zakresie dożywiania mają być ponoszone przez uczniów, a jakie przez organ prowadzący. Obecnie, w przypadku braku stołówki, stanowiska MEN i RIO w kwestii ponoszenia kosztów są różne.

7. Ustawowe określenie minimalnej liczby uczniów w oddziale.

Wprowadzenie tego zapisu pozwoli na podejmowanie racjonalnych decyzji dotyczących tworzenia oddziału i jego finansowania, w sytuacji gdy organ stanowiący JST nie chce wziąć odpowiedzialności za takie decyzje, lub Rada składa się w części z nauczycieli, którzy mają swój prywatny interes w tworzeniu takich oddziałów.

8. Brak konieczności zwrotu subwencji przez specjalne ośrodki w przypadku wydania orzeczenia po 30 września.

W ośrodkach tych przebywają uczniowie, którzy w zdecydowanej większości posiadają orzeczenie o niepełnosprawności. W sytuacji, kiedy to orzeczenie zostaje wydane po 30 września, na takiego ucznia nie przysługuje wyższa subwencja, a kształcenie trzeba przygotować pod jego indywidualne potrzeby od pierwszego dnia, a orzeczenie i tak zostanie wydane – tyle że z późniejszą datą.

9. Możliwość aktualizacji subwencji na dziecko z niepełnosprawnością do 31 grudnia.

Wprowadzenie takiej zmiany w prawie, pozwoliłoby uniknąć wielu problematycznych sytuacji, związanych z wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności po 30 września. Samorząd nie ma wpływu na termin wydania czy dostarczenia takiego dokumentu do placówki – a jeśli nie zadzieje się to do 30 września, sam ponosi koszty dostosowania edukacji do indywidualnych potrzeb ucznia z niepełnosprawnością.

10. Zmiana legislacyjna powodująca, że opinia Kuratora Oświaty dotycząca likwidacji placówki nie jest wiążąca.

Organ prowadzący placówkę oświatową powinien mieć autonomię w podejmowaniu, często z uzasadnionych ekonomicznie pobudek, decyzji o jej likwidacji czy łączeniu z inną. Zasięganie opinii to jedno, natomiast decydowanie powinno należeć wyłącznie do organu prowadzącego – gdyż to on ponosi koszty funkcjonowania placówki oraz odpowiada za jakość edukacji.

DOTYCZĄCE KARTY NAUCZYCIELA

11. Likwidacja obowiązywania przepisów Karta Nauczyciela.

Likwidacja uprzywilejowania w zakresie podstawy zatrudniania i wynagradzania konkretnej grupy pracowników, która w zależności czy pracodawca jest publiczny czy prywatny jest oczekiwana przez środowisko samorządowe. W niepublicznych placówkach oświatowych nie stosuje się ustawy Karta Nauczyciela. Ustawa ta różnicuje również traktowanie pracowników w jednym publicznym zakładzie pracy, jakim jest szkoła czy przedszkole, dzieląc ich na nauczycieli podlegających ustawie i pracowników obsługi nie podlegających ustawie Karta Nauczyciela a ustawie Kodeks Pracy.

Poniżej przedstawiamy postulaty, w przypadku utrzymania Karty Nauczyciela:

12. Przejęcie finansowania kosztów osobowych nauczycieli bezpośrednio przez budżet państwa.

Poziom wynagrodzeń nauczycieli kształtowany jest przez ustawę Karta Nauczyciela, i samorzady nie mają żadnego wpływu na jego wysokość. Skoro to Państwo narzuca określoną wysokość wynagrodzenia, to właściwym do jej wypłaty winien być Skarb Państwa a nie samorząd terytorialny.

13. Usunięcie ze stosowania art. 30 Karty Nauczyciela.

Gwarantowanie średniego wynagrodzenia, często poprzez wypłatę wyrównania po zakończonym roku, działa demotywująco i obniża efektywność oraz zaangażowanie w pracy. Efektem ubocznym są dodatkowe koszty po stronie samorządu.

14. Ujednolicenie wysokości odpisu na ZFŚS.

W obrębie jednej placówki są nauczyciele i pracownicy obsługi, na których dokonywany jest odpis w różnej wysokości. U jednego pracodawcy w ramach jednego Fundusz Świadczeń Socjalnych stosowane są różne formy dofinansowania – dla nauczycieli dodatkowo te ujęte w Karcie Nauczyciela w postaci chociażby wypłaty średniej urlopowej.

15. Likwidacja dodatków dla nauczycieli przyznawanych przez Radę.

Samorzady, w radach których zasiadają nauczyciele ustalają zazwyczaj te dodatki na innym, często wyższym poziomie niż samorzady kierujące się celowością i oszczędnością w wydatkowaniu środków publicznych na ten cel.

16. Przejęcie finansowania urlopów na poratowanie zdrowia przez ZUS.

Urlopy te udzielane są na podstawie zaleceń lekarzy. Samorząd ponosi podwójne koszty w postaci wypłaty wynagrodzenia nauczycielowi, który jest na takim urlopie oraz wypłaty

wynagrodzenia nauczycielowi, którego musiał zatrudnić w zastępstwie nieobecnego nauczyciela. Ponadto, w przypadku innych grup pracowniczych, po 33 dniach zwolnienia, wypłatę przejmuje ZUS. Zmiana podmiotu finansującego takie absencje, pozwoli zaoszczędzić samorządom duże środki, na które nie otrzymują i tak subwencji.

17. Zwiększenie pensum nauczycieli.

Zwiększenie pensum do 22 godzin pozwoliłoby pokryć niedobory kadrowe, bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów.

DOTYCZĄCE PLACÓWEK NIEPUBLICZNYCH

18. Stworzenie narzędzi pozwalających na faktyczne ze stanem rzeczywistym rozliczanie udzielonych dotacji z budżetu JST placówkom niepublicznym.

Umożliwienie weryfikacji liczby faktycznie uczęszczających uczniów do placówki. Pozwoli to na uniknięcie nadużyć i bezprzedmiotowego wydatkowania środków publicznych.

19. Dotowanie placówek niepublicznych na podstawie faktycznej liczby uczniów w sytuacji gdy subwencja dla JST liczona jest wg stanu na 30 września.

W przypadku wykazania większej liczby uczniów przez placówkę niepubliczną, samorząd finansuje dotację z dochodów własnych, a nie z subwencji. Postulat dotyczący ujednoczenia zasad finansowania.

20. Wprowadzenie współczynnika korygującego wielkość dotacji dla prywatnej placówki, jeśli w publicznej jest miejsce.

Koszty kształcenia w niepublicznej placówce, w sytuacji gdy jest miejsce w placówce publicznej, pokrywał w części uczeń. Placówka publiczna tworzona jest na określoną liczbę uczniów i finansowana ze środków publicznych. Każdy oczywiście ma prawo wyboru szkoły czy przedszkola, ale koszty takiej decyzji powinny być przynajmniej w części pokrywane przez ucznia – placówka publiczna przekazuje otrzymane publiczne środki na takiego ucznia i jednocześnie pokrywa koszty funkcjonowania swojej placówki.

21. Uzależnienie wypłaty dotacji na przedszkolaka od braku miejsca w przedszkolu publicznym – rozszerzenie postulatu wcześniejszego.

Wprowadzenie warunku wypłaty dotacji uzależnionej od braku miejsca w placówce publicznej – decyzja o placówce, do której uczęszcza ich dziecko należy do rodziców, więc i koszty w całości winny być po stronie rodziców.

22. Przy dotacjach uwzględniać stan w SIO na 31 grudnia – nie na 30 września. Postulat słuszny z uwagi na zmienny stan ilości uczniów wykazywanych w tych datach.

23. Przekazanie subwencji na faktycznie wypłaconą kwotę dotacji placówkom niepublicznym.

Przeznaczenie z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej środków na pokrycie wypłaconych wyższych kwot dotacji placówkom niepublicznym z tytułu wzrostu liczby uczniów w trakcie roku szkolnego lub uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego i opiniami o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Obecnie kwoty te są wypłacane z dochodów własnych JST.

24. Wysokość dotacji dla szkół w chmurze.

Szkoły takie ponoszą nieproporcjonalnie niższe koszty prowadzenia placówki niż podmioty stacjonarne. Przekazywanie dotacji dla szkoły w chmurze w wysokości równej subwencji na ucznia w szkole stacjonarnej jest nieracjonalne i niezgodne z **zasadą ekonomiczności**, która oznacza, że wydatki publiczne powinny być ponoszone w sposób **racjonalny i celowy**, aby osiągnąć jak **najwięcej korzyści przy jak najniższych kosztach**.

25. Finansowanie placówek w chmurze tylko za dzieci z własnego terenu.

Placówki niepubliczne prowadzące zajęcia on-line, przyjmują uczniów z każdego miejsca i otrzymują dotacje z samorządu na wszystkich uczniów, bez względu na ich zamieszkanie. Wprowadzenie zasady dotowania swoich mieszkańców, pozwoli ograniczyć koszty w samorządzie, na terenie którego zarejestrowano placówkę w chmurze oraz dać podstawę do dotowania innym samorządom, których uczniowie tych placówek są mieszkańcami danej jst.

Wnioski zebrała i opracowała na podstawie panelu dyskusyjnego podczas VI Krajowego Kongresu Forów Skarbników 12 – 13 marca 2024 r. w Warszawie: Aneta Maciążek – Skarbnik Gminy Tomaszów Mazowiecki, członek Zarządu Krajowej Rady Forów Skarbników JST działającej przy FRDL.